טז: הכל שוחטין פרק ראשון חולין

תלוש ולבסוף חברו לענין שחיטה מאי. תימה מאי קמיבעיא ליה הא אסיקנא לעיל (דף טו:) דלרבי דיעבד כשר ולרבי חייא כשר נמי לכתחלה ואי לא ידע הנהו ברייתות מכל מקום על כרחך [ז]יש להוכיח ממתניתין דתלוש ולבסוף חברו דדיעבד כשר ולא לכתחלה דאפילו מוקי מתניתין בממחובר מעיקרו ואסור לכתחלה שמא ירדום ה"נ תלוש ולבסוף חברו יאסר לכתחלה מהאי טעמא ויש לומר דאליבא דרבי מבעיא ליה דדלמא הוי כתלוש וכשרה כדאמרי' לעיל אי שמא לרבי אין חילוק בין תלוש ולבסוף חברו לממחובר מעיקרו ופסולה ומתניתין דמכשיר דיעבד כרבי חייא ולכתחלה לא שמא ירדום ובריית' דמכשר לכתחלה בעופא דקליל כדמשני לקמן אע"ג דקתני בה נהמה אי נמי כרב זביד דאמר לצדדין קתני ובצואר בהמה למטה אבל לכתחלה אפילו בממחובר מעיקרו וכשצואר בהמה למעלה אסור לכתחלה שמא ירדום וכל מחובר איירי וקא בעי למיפשט מברייתא דהיא צור יוצא מן הכותל דשחיטתה פסולה ע"כ רבי היא אבל קשה דהיכי מצי לאוקומי מתניתין כרבי חייא הא פסול לפורן [ו]ובמחוברת במתניתין אפילו דיעבד ואמאי דהוה ליה בעי לאוקומי לעיל מתניתין כרבי חייא לא קשיא דלא קיימא מסקנא הכי: **אמר** שמואל **לא שנו אלא שהסכין למעלה** כו'. משמע דאפילו בכי האי גוונא לא מכשר אלא בדיעבד דאכריע"ת דנעץ סכין קמי ולא אהניא דבכל שוחטין בין בתלוש בין בממחובר ואם בצואר בהמה למעלה וסכין למטה קא פסול אפילו בדיעבד וקשה דאם כן הוה ליה למימר חיישינן שמא דרס כיון דאמא לפסול דיעבד ויש לומר דאפילו אמר רבי לי שלא דרסתי פסולה שמא ירדום פעם אחרת וכהאי גוונא אמרינן גבי הנהו בגמל קליר דרך הליכתה בית הלל מכשירין ואמר רבי יוחנן אף בית הלל לא הכשירו אלא לטהרה מידי נבלה אבל באכילה אסורה אף על גב דלא שמט אלא דרך הליכתה דגזרינן זימנא אחריתי שמא יוליך ויביא:

שבתחלה נאסר להם בשר תאוה. פירש בקונטרס מדכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו וקשה דהוה קרא לא איירי אלא בקדשים ובשחוטי חוץ ולקמן נמי דקאמר אלא לרבי ישמעאל דאמר בשר תאוה איתסר להו דבי ואיל גופייהו מי הוי שרי הא פשיטא דהוה קרא לא איירי אלא בקרבן בהמה ונראה לפרש מדאילטריך קרא להתיר להם בשר תאוה דייק מכלל דמעיקרא אסור ומהאי טעמא דייק נמי רבי עקיבא שבתחלה הותר להם בשר מחילה מדאילטריך קרא לאסור וכל שלמים ואם היו שוחטין בלא קרבן היו עונשים כרת כדכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' מן המזבח: **הותר להם.** מן המקרא הזה שיצאו בשר לתאותן ויאכלו: **ועכשיו שגלו כו'.** לאו רבי ישמעאל קאמר ליה אלא רבה קאמר ליה לאוקומי דמתניתין דרבי ישמעאל היא כלומר ולהכי תנא [ח]לעולם שוחטין דלא תימא עכשיו שגלו יחזרו לאיסורן כמו שהיו קודם שנגנבו לארץ לכך שנינו כו': **לעולם שוחטין ואוכלין מבעי ליה.** כיון דלאו להלכות שחיטה אתי לאוריי אלא להתיר אכילת בשר חולה לארץ ליתני לעולם שוחטין ואוכלין והיכי שבק לעיקר מילתא ונקט שחיטה לחודה ומדשבק לאכילה ש"מ לא אילטריך לאוריי לן אלא מידי דשחיטה ועוד למה ליה לאשמועינן הא וכי מהיכן תיסק אדעתין למימר יחזרו לאיסורן הראשון: **מעיקרא.** במדבר: **מאי טעמא איסר משום דהוי מיקרבי למשכן.** והיו יכולין להקריב קרבנות מכל בשר תאותן ויקריבו הדם והחלב לבדו ואוכלין הבשר ולבסוף כשנכנסו לארץ והיתה אולם רחבה והרחוקים לא היו יכולים לבא בירושלים בכל יום: וכל

תלוש ולבסוף חברו לענין שחיטה מאי תא שמע [ט]היה צור יוצא מן הכותל או שהיה קנה עולה מאליו ושחט בו שחיטתו פסולה הכא במאי עסקינן בכותל מערה דיקא נמי דקתני דומיא דקנה עולה מאליו ש"מ ת"ש [י]נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה שאני סכין דלא מבטל ליה ת"ש [כ]במחובר לקרקע שחיטתו כשרה דלמא [כא]פרושי קא מפרש לה מאי מחובר לקרקע סכין דלא מבטל ליה אמר מר נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה אמר רב ענן אמר שמואל לא שנו [כב]אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה חיישינן שמא ירדום והא קתני בין שהסכין למטה וצואר בהמה למעלה בין שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה אמר רב זביד לצדדין קתני סכין למטה וצואר בהמה למעלה בתלוש סכין למעלה וצואר בהמה למטה במחובר [כג]רב פפא אמר בעופא דקליל אמר רב חסדא א"ר יצחק ואמרי לה במתניתא תנא ה' דברים נאמרו בקרומית של קנה [כד]אין שוחטין בה ואין מלין בה ואין מחתכין בה בשר ואין מחצצין בה שינים ואין מקנחים בה אין שוחטין בה והתניא [כה]בכל שוחטין בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה אמר רב פפא בסימונא דאגמא ואין מחתכין בה בשר רב פפא מחתך בה קרבי דגים דזיגי רבה בר רב הונא מחתך בה עופא דרכיך ואין מקנחין בה תיפוק ליה משום דאמר מר [כו]המקנח בדבר שהאור שולטת בו שיניו נושרות אמר רב פפא קינוח פי מכה קא אמרי' דאין מקנחין: הכל שוחטין ולעולם שוחטין: הכל שוחטין הכל בשחיטה [כז]ואפילו עוף לעולם שוחטין מאן תנא אמר רבה רבי ישמעאל היא דתניא [כח]בי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר וגו' ר' ישמעאל אומר לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאוה שבתחלה נאסר להם בשר תאוה משנכנסו לארץ הותר להם בשר תאוה ועכשיו שגלו יכול יחזרו לאיסורן הראשון לכך שנינו לעולם שוחטין מתקיף לה רב יוסף האי לעולם שוחטין לעולם שוחטין ואוכלין מבעי ליה ועוד מעיקרא מאי טעמא איתסר משום דהוו מקרבי למשכן ולבסוף מאי טעמא אישתרו דהוו מרחקי ממשכן וכ"ש

לענין שחיטה מאי. ומההוא דלעיל לא משמע ליה לרבא כדמפרש ואזיל: **הא שמע כמחובר לקרקע כו'.** ואוקימנא לעיל [ע"א] בתלוש ולבסוף חברו: **דלמא פרושי קא מפרש לה.** בסיפא מאי מחובר לקרקע דלמיגא לך כשרה כגון נעץ סכין בכותל דלאו חבור הוא דודאי לא מבטל ליה אתם דהא גבי הדדי קתני להו לעיל [ב]ונעץ סכין בכותל סיפא דההוא דממחובר לקרקע הוא ואיכא למימר דפירושא דריש הוא: **לא שנו.** דנעץ סכין בכותל כשרה: **אלא שהסכין למעלה.** פיו כלפי קרקע: **וצואר בהמה למטה.** ומולך ומגיע לצואר בהמה: **חיישינן שמא ירדום.** ממנו שהצואר מכביד על הסכין: **והא קתני.** לעיל (דף טו:) גבי מחובר בין שהסכין למעלה כו': **לצדדין קתני.** דהא ריש דברייתא תנא תלוש ומחובר כדקתני בכל שוחטין בין בתלוש בין בממחובר וכי הדר וסיים סיפא בין שהסכין למעלה כו' לאו תרווייהו בתלוש ותרווייהו בממחובר קיימי אלא חדא בתלוש וחדא בממחובר: **סכין למטה וצואר בהמה למעלה בתלוש.** דאדם אוחז בסכין למטה ושוחט והבהמה תלויה באויר וזה מוליך ומביא הסכין והא דקתני סכין למעלה וצואר בהמה למטה בממחובר כלומר אף בממחובר: **רב פפא אמר.** לא תוקמת בשיניה דחיקא אלא תרווייהו בתלוש ובממחובר קיימי ואפילו הכי לא תקשי לרב ענן דהא דקתני סכין למטה וצואר למעלה בממחובר בעופא דקליל ובהמה דקתני לאו דוקא: **ה' דברים כו'.** כולהו משום שבשדוחקין אותה קיסמין ניחזין ומפרשים הימנה ואיכא סכנתא במילה אלא תנקוב הגיד ומשוי ליה כרות שפכה וגבי שחיטה דלמא מנקבא להו לסימנין וכן לגבי קיעום דלמא מנקבא לכרכשיה: **בסימונא דאגמא.** עשב הגדל בתגמי מים וקרי ליש"א וכשהוא יבש מדוד וחותך ואין קיסמין נעדלים הימנו: **דזיגי.** גלולים ואם יכנס בהם קיסם נראה: **זיג.** קליי"ר בלע"ז כעין מראה שקורין מירדויי"ר: **דרכיך.** ואין לריך לדוחקו בחטיכתו ואין קסמין נעדלין: **שיניו נושרות.** [ז]שיני הפרק ושיני הכרכשא שהיא מחוברת בהן לעצמותיהן כעין תלתולי בשר: **הכל בשחיטה.** ומשמע מת הכל לריך לשחוט ואפילו עוף ואע"ג דלא כתיב ביה שחיטה בהדיה: **לעולם שוחטין.** לעולם מותר לשחוט ולאכול: **מאן** [ג] **תנא.** דמתניתין דאילטריך ליה לממר דישראל מותרין לשחוט ולאכול [א]דהא תנא ליה ריש [ב.] הכל שוחטין לאתויי כל הגך דאלטריכו לאתויי שרצין לשחוט כגון כותי ומומר[ו] וטמא כחולין: **להתיר להם בשר תאוה.** כשיבואו לארץ יוכלו לאכול בשר לתאותן בלא שום הקרבה: **שמתחלה.** כשהיו במדבר משהוקם המשכן: **נאסר להם בשר תאוה.** שאין יכולין לאכול אלא בשר מן המזבח: **הותר להם.** מן המקרא הזה שיצאו בשר לתאותן ויאכלו: **ועכשיו שגלו כו'.** לאו רבי ישמעאל קאמר ליה אלא רבה קאמר ליה לאוקומי דמתניתין דרבי ישמעאל היא כלומר ולהכי תנא [ח]לעולם שוחטין דלא תימא עכשיו שגלו יחזרו לאיסורן כמו שהיו קודם שנגנבו לארץ לכך שנינו כו': **לעולם שוחטין ואוכלין מבעי ליה.** כיון דלאו להלכות שחיטה אתי לאוריי אלא להתיר אכילת בשר חולה לארץ ליתני לעולם שוחטין ואוכלין והיכי שבק לעיקר מילתא ונקט שחיטה לחודה ומדשבק לאכילה ש"מ לא אילטריך לאוריי לן אלא מידי דשחיטה ועוד למה ליה לאשמועינן הא וכי מהיכן תיסק אדעתין למימר יחזרו לאיסורן הראשון: **מעיקרא.** במדבר: **מאי טעמא איסר משום דהוי מיקרבי למשכן.** והיו יכולין להקריב קרבנות מכל בשר תאותן ויקריבו הדם והחלב לבדו ואוכלין הבשר ולבסוף כשנכנסו לארץ והיתה אולם רחבה והרחוקים לא היו יכולים לבא בירושלים בכל יום: וכל

עין משפט נר מצוה

קכ א מרי (פ"א) [פ"ב] מהל' שחיטה הל' (יט) [מ] סמג עשין סג טושי"ע יו"ד סי' ו סעי' (ב) [ד]:

קכא ב ג מרי' שם פ"ב הל"א סמג שם טושי"ע יו"ד סי' ו סעי' ד:

קכב ד מרי' שם פ"ז הל"יד סמג שם טושי"ע יו"ד סי' ו סעי' ז הגה"ה:

קכג ה מרי' פ"ב מהל' מילה הל"א סמג עשין מת טושי"ע יו"ד סי' רסד סעי' כ:

קכד ו מרי' פ"א מהל' שחיטה הל"א סמג עשין סג טושי"ע יו"ד סי' יג סעי' ה:

שיטה מקובצת

[ז] ונעץ סכין בכותל סיפא דההיא. נ"ב בקצת ס"ס כתוב ונעץ סכין בכותל דלאו חבור הוא סיפא דההיא וכו': [כ] שיניו נושרות שיני הפה רשיני בית הנקב שהכרכשא מחוברת בהן לעצמות והן כעין תלתולי בשר: [ג] מאן תנא דמתני' דאצטריך ליה למתני לעולם ישראל מותר: [ד] נכנסו לארץ שנתרחקו: [ה] ולהכי תנא דלעולם שוחטין ואוכלין דלא תימא: [ו] הא פסול צפורן מחוברת דמתני' אפי' דיעבד דבמחוברת מוקי לה לקמן ואמאי דהוה בעי:

רבינו גרשום

יוחן כלומר דמחובר מעיקרו אבל בכותל בגין כלומר שהוא תלוש ולבסוף חיברו בשביל שלא ילקה וכו' הא בשביל שיודח הבותל הרי זה בכי יוחן: ת"ש היה צור יוצא מן הכותל. כלומר דמשמע בתלוש ולבסוף חיברו (הכא לאו ואין סכנה): בדבר שהאור שולט בו שיניו נושרות. כלומר (שיני) דכרכשא אחלת שיני קאי: אמר רב פפא קינוח פי מכה קא אמרי' דאין מקנחין: שבתחילה נאסר להן בשר תאוה כלומר במשכן כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב אימורין וגו' דדינן להקריב אימורין מכל הבהמה ששוחט לצורכו שאם תאוה לאכול בשר אינו יכול לאכול עד שיקריב אימורין משנכנסו לארץ הותר להם בשר תאוה בלא אימורין וכו': [ו] (וכ"ש השתא דאיתרחקי להו שפי ועדיין אני אומר דלא צריך לומר לעולם שוחטין: אלא מה דאמרי' לעולם שוחטין לר' עקיבא דתניא כי ירחק ממך המקום וגו' (הפסוק) ובחת ומשום הכי לעולם שוחטין: לר' עקיבא סבר בשר תאוה כו' ולא צריך לומר לעולם שוחטין ור' ישמעאל סבר בשר נחירה לא אישתרי ומשום הכי צריך לומר לעולם שוחטין: אלא לר' עקיבא דאמר לא איתסר כלל מאי ושחט קדשים שאני כלומר משום קדשים דצריכי שחיטה: בשלמא לר' ישמעאל דאמר בשר נחירי לא אישתרי כלל משום הכי היינו דכתיב ישחט וכו') [ז] אלא הכא במאי עסקינן בכותל מערה [דיקא נמי] דמשמע דמחובר מעיקרא דקתני סמוך לו או שהיה קנה עולה וכו': שאני סכין דלא מבטיל ליה כלומר הוא לא הניח לעולם סכינו בכותל וחשיב כתלוש אלא במקום דמבטל עדיין

מסורת הש"ס

[ז] [לעיל טו:]. [כ] [ופס], [ג] [ופס]. [ד] [עין פוס' בכורות לא: ד"ה אם], [ה] [לעיל טו: וש"נ], [ו] שבת פב. ע"ש. [ז] כס"מ: ומשומה. [ח] עי' רש"ל וכס"מ.

תורה אור השלם

1. כי ירחיב יי אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאוה נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך תאכל בשר:

דברים יב כ

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה מאן תנא דמתניתין וכו' עד סופו. נ"ב מן מיתת דהא עד נחתון אם שיך לעיל סוף ד"ה הכל בשחיטה והכן ודו"ק:

ליעזי רש"י

לישק"א. קריך (צמח). קלי"ר. בחיר. צלול.

מירדויי"ר (מירדידו"ר). מראה.

מוסף רש"י

נעץ סכין בכותל. והוליך והכיל לוחר בהמה עליה (לעיל פו:). בקרומית. עלע של קנה (שם). שיניו נושרות. שיני הפה מכרכשא (שבת פב.).

רבינו גרשום (המשך)

לא ידענון אי כתלוש אי כמחובר: ת"ש במחובר לקרקע שחיטתו כשרה כלומר במחובר מעיקרו: דילמא פרושא וכו' והוא תלוש ועדיין א' אני דלא ידענון וכו': והתניא בין שהסכין מחובר לקרקע הוא רישא ונעץ סכין בכותל זו סיפא: הכי גרסי' נופא נעץ סכין בכותל וכו' והתניא בין שהסכין למטה וכו': דשפיר שחיטה היא: אמר רב זביד לצדדין קתני כלומר שכין למטה וצואר בהמה וכו' בתלוש ושחיט' שפיר: סכין למעלה וצואר בהמה למטה במחובר דשפיר שחיטה היא. רב פפא אמר בעופא דקליל מה דאמרינן בין שהצואר בהמה וכו' ובין שצואר בהמה למעלה וסכין בהמה למטה. בעופא דקליל שקל הוא להחזירו בכל עניינים שהוא רוצה. כי תניא ההיא בסימונא דאגמא כלומר ברוחב עלה שגדל באגמא כלומר דומה כמו לשקא בלע"ז: דזיגי כלומר צלולים הם כלומר שהוא יכול למיחזי אם נשחייה בו כלום ואם לאו ואין בו סכנה: בדבר שהאור שולטת בו שיניו נושרות וכו': אינו אומר בדבר שהאור שורף שכל דבר האור שורף אלא דבר שבמדרה האור שורפו כגון קרומית של קנה יבש. (שיניו נושרות שיני דכרכשתא דהאי כרכשתא אחלת שיני קאי. אמר רב פפא קינוח פי מכה קאמרי' כלומר דאין מקנחין: שבתחילה נאסר להן בשר תאוה כלומר במשכן כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו דדינו להקריב אימורין מכל